

Ponedeljek

Leto II.

Liubljana, 23. aprila 1928

Štev 17

Vladni radikali proglašajo Veliko Srbijo

Protiofenziva g. Vukičevića v Vojvodini - Shod režimovskih radikalov v Velikem Bečkereku - Mesto napovedanega delovnega programa vlade zopet le splošne obljube in napadi na opozicijo - Izredno značilna resolucija

Vel. Bečkerek, 22. aprila. Danes se je vršil tukaj šod radikalne stranke, ki ga je organizirala vlada, da skuša paralelizirati akcijo radikalnih nezadovoljencev, ki so dosegli na zadnjem shodu v Vel. Bečkereku nepričakovano velik uspeh. Četudi se je shoda osebno udeležil sam g. Vukičević in je bil ves vladni aparat že 14 dni na delu, da privabi na shod čim več ljudi, vlada ni dosegla zaželjenega uspeha. Dočim je bilo na shodu dr. Ničiča, ki se je vršil pred dobrim mesecem, kljub protiakciji vladnih eksponentov nad 10.000 ljudi, le prisostvovalo današnjemu shodu največ 6000 ljudi. Polez g. Vukičevića sta se udeležila shoda tudi ministri dr. Stanković in Kujundžić in 42 poslancev radikalne stranke.

G. Vukičević je došel v Vel. Bečkerek danes zjutraj ob 5., a je ostal v svojem salonskem vozu do 8., ko so prišli po njega z godbo in zastavami. Shod se je vršil na trgu Kralja Petra. Četudi so orei zatirjali, da shod ni zamišljen kot protiakcija proti radikalnim nezadovoljencem, marveč da hoče vlada samo obrazložiti svojo politiko, so vendar vsi govorniki ostro napadali nasprotnike vlade in radikalnem klubu, zlasti pa dr. Ničiča in Božo Maksimovića. Splošno pa se je opazilo, da na shodu ni bilo onega navdušenja kakor je bilo na shodu Ničiča, in redki medijci na račun radikalnih nezadovoljencev in KDK s strani vladnih eksponentov, so ostali popolnoma osamljeni, dočim so govorniki za svoja izvajanja želi zelo skromen aplavz.

Prvi je govoril ministerski predsednik Vukičević

ki je v glavnem branil vlado in zavračal očitke njenih nasprotnikov, češ da dela vlada pošteno in iskreno in da sta od prenapornega dela že dva ministra umrla. Nasprotniki povsem napačno ocenjujejo delo vlade in povzročajo med narodom le nerod. Kot glavni uspeh vlade je omenjal g. Vukičević zakon o izenačenju davkov, ki ga je glede pomena primerjal s prejemom ustave. V sledem sovraštvo proti vladi so se združili celo največji nasprotniki (Radić in Pribičević), ki so s tem le pokazali svojo slabost. Mi odklanjamo prečansko fronto, ker poznamo samo Srbe, Hrvatce, Slovence, Madžare in Nemce, če so lojalni državljanji. Kdor je lojalen, uživa popolno svobodo narodnosti, vere in prepričanja. Vse druge bomo preganjali brez usmiljenja.

Napredna zmaga v Št. Jerneju

Št. Jernej na Dolenjskem, 22. apr. Pri današnjih občinskih volitvah so bili klerikalni poraženi. Lista SKS, katero so volili vsi naprednjaki, je dobila 475 glasov, klerikalna lista pa 448 glasov. Večina novega obč. odbora je torej v naprednih rokah.

Velik uspeh ljubljanske Glasbene Matice v Budjejevicah

Srečen pričetek koncertne turneje po Češkoslovaškem.

Češke Budjejevice, 22. aprila. Včeraj zjutraj je prispela ljubljanska Glasbena Matica v Češke Budjejevice in doživela prisrčen sprejem. Prvi turnejski koncert, ki se je smel vršiti v nabitih polni dvorani »Besede«, je imel izredno velik moralni uspeh. Zbor se je navzlic utrujenosti pevcev odlikoval s svežostjo in izvežbanostjo. Navdušena publika je prirejala dolgotrajne prisrčne ovacije, ki so se ob zaključku izpremenile v veliko manifestacijo češkoslovaško - jugoslovenskega bratstva.

Praga, 22. aprila. Ljubljanska Glasbena Matica je danes prispela v Plzen in doživela lep sprejem. Koncert je zvečer sijajno uspel. V torek dopoldne prispe v Prago in priredi zvečer koncert, za katerega vlada v mestu nenavadno zanimanje.

Izlet praške delegacije po Dunavu

Beograd, 22. aprila. Češkoslovaška delegacija je danes napravila po Dunavu izlet v Smederevo, kjer ji je bil prirejen svečan sprejem. Opoldne se je vrnila v Beograd, jutri pa odpotuje v Zagreb.

Protestni shod v Prilepu

Beograd, 22. aprila. V Prilepu se je vršilo danes veliko protestno zborovanje radi poskušene atentata na tamošnjega sreskega poglavarja. Vsi govorniki so ostro obsodili početje bolgarskih komitov in zahtevali, naj vlada končno podvzame energične korake, da temu zločinskemu početju napravi konec.

Avdijenca vojnega ministra

Beograd, 22. aprila. Danes dopoldne je bil sprejet v avdijenci minister vojne general Ladžić.

Mi nismo šli v vlado zato, da tam razpravljamo o političnih vprašanih. To prepustimo onim, ki hodijo po shodih, mi pa delamo in skušamo izboljšati razmere v državi. Letos smo imeli posebno težko leto. Cele pokrajine so zašle v bedo in vlada je storila vse, da priskoči bednemu narodu na pomoč. Da kar najboljšo dvignemo blagostanje v državi, smo sklenili naiti veliko posojilo, ki se bo uporabilo tam, kjer je potrebno. Teza ne bomo delali skrivaj, marveč javno in videli boste, da ne poznamo ne mej oblasti, ne mej pokrajin in da obstoja za nas samo državna meja napram Bolgariji, Madžarski, Avstriji in Grčiji. Sami boste lahko presodili, da ste imeli prav, ko ste zaupali našim poslancem in meni kot predsedniku vlade.

Čitali in slišali ste, da med nami ni soglasja. Poedinci, ki pa so zelo maloštevilni, intrigirajo in govore, da bo radikalna stranka razpadla. Toda to so malenkostne in brezpomembne stvari. Mi, ki smo v vladi in ki imamo večino, bomo to rešili na način, kakor to odgovarja tradicijam radikalne stranke. Nasprotniki vse to pretiravajo. Oni so kakor utopljenec, ki se lovi za slamo. Na njihove trditve, da vodi vlada protinarodno politiko, odgovorjamo samo, da ne delamo razlike med Srbi, Hrvati in Slovenci ter državljanji drugih narodnosti, ki žive z nami. Mi samo zahtevamo, da vsak državljan vrši svojo dolžnost. Zato prihajamo med vas vedrega čela in vam z mirno vestjo gledamo v oči. Moja vest je čista, ker sem prepričan, da delamo jaz in moji tovariši v vladi to, kar je za državo potrebno in koristno. Prosim vas pa kot radikal in kot predsednik vlade, da nam pomagate pri izvrševanju teh težkih nalog. — Nato je govoril poljedelski

minister dr. Stanković

ki je strahovito napadal radikalne nezadovoljence ter naglašal, da so samo trile, ki delajo zrago. V svojem nadaljnjem govoru je zavračal trditve, da vodi vlada protinarodno politiko v Vojvodini. Vojvodina je znala očuvati svoj nacionalni značaj v Avstro - Ogrski in ga bo znala tudi sedaj. Govorec o KDK in prečanski frontji je minister Stanković pogled že obrabilen očetek, da podcenjuje KDK zasluge Srbije in srbske vojske v svetovni vojni in da blati srbsko vojsko. Na koncu svojega govora je tudi naglašal važnost izenačenja davkov in

Protest beograjskih hišnih posestnikov

Beograd, 22. aprila. Danes se je vršil tukaj velik protestni shod hišnih posestnikov, ki se ga je udeležilo nad 1200 ljudi. Vsi govorniki so ostro napadali vlado in zahtevali popolno ukinitve stanovanjske zaščite. Zlasti so zamerili dr. Gosarju, kateremu so očitali, da hoče rešiti stanovanjsko vprašanje samo z vidikov klerikalne stranke v Sloveniji. V sprejeti resoluciji naglašajo hišni posestniki, da se smatrajo odvezane vseh dolžnosti do države, če bo še nadalje omejevala svobodno razpolaganje s hišno lastnino.

Velik požar v Skoplju

Skoplje, 22. aprila. Nocoj je nastal v tukajšnji tovarni mila in sveč »Dagon« požar, ki je v par urah upepelil vse podjetje. Škoda znaša več milijonov in je le deloma krita z zavarovalnico. Kako je nastal požar, še ni pojasnjeno. Obstoja pa sum, da je bil ogenj podtaknjen.

Vinski sejem v Beogradu

Beograd, 22. aprila. Danes je bil otvoren tukaj vinski sejem, na katerem je razstavljenih več sto vrst jugoslovenskih vin. Najbolje je zastopana Slovenija, koje priredki vzbujajo med interesi največjo pozornost. Sejem traja tri dni. Ze danes so bile sklenjene številne kupčije.

Mednarodne gospodarske konference

Beograd, 22. aprila. Koncem meseca maja se bo vršil v Bukarešti mednarodni kongres poljedelcev. Naša država bo zastopana po posebni delegaciji. Pričetkom prihodnjega meseca pa se vrši v Rimu mednarodna konferenca delodajalcev, na katero odposljejo organizacije naših delodajalcev svoje zastopnike.

Povratek zunanjega ministra

Beograd, 22. aprila. Kakor se izve iz vladnih krogov, je zunanji minister dr. Marinković nocoj odpotoval iz Zeneve in dospel jutri zvečer v Beograd.

napovedal skorajšnji sprejem zakona o likvidaciji agrarnih odnošajev.

Poštni minister Kujundžić

je v svojem govoru razpravjal o notranje-političnih frontah, češ da dokazuje grupacija, ki jo je opaziti v zadnjem času, konsolidacijo naših notranjih razmer. Na eni strani je blok vlade, ki ga tvorijo radikali in demokrati in v katerem so zastopane vse pokrajine, vse narodnosti, vse vere in vsi sloji. Na drugi strani je blok, ki ga predstavlja KDK. Za današnje razmere je najboljša in edino možna kombinacija z gosp. Vukičevićem na čelu. Če so se godile krivice in če je vlada neenakost, teza ni kriva sedanja vlada, marveč oni, ki so bili doslej na vladi.

Nato so govorili še poslanci Joca Latošević, ki je tuči ogorčeno napadal dr. Ničiča in Božo Maksimovića, poslanec Ratko Parežanin, ki je naglašal, da so vsi radikali za Vukičevića, ki je idini sposoben, da povede državo v boljše čase, ter Jovo Nikolić, Ugrin Joksimović in Stojan Pavlović. Na koncu je bila sprejeta

resolucija

ki med drugim naglašaja: Vsi radikali iz Zgornjega Banata najodločneje odklanjajo vse nepravilne napade na plodonosno delo vlade g. Vukičevića v korist kralja, države in naroda in s prezirnim zavračajo neosnovane trditve poedincev v beograjskem listu »Vreme« glede anacionalne politike vlade, odobravaljo njeno državotvorno delo v osvobodjeni srbski Vojvodini.

Vsako mora vedeti, da so meje Velike Srbije za osvobojenjem razširjene na sever do Subotice in da tvori Vojvodina za večne čase nerazdeljivo celoto s piemontsko Srbijo. Zato smatrajo vsako odvajanje Vojvodine od Srbije za neodpustljivo napako, ker se smatrajo Vojvodinčani za popolnoma enake Srbijejce kakor so Šumadinci. Na shodu zbrani radikali prosijo g. Vukičevića, da vztraja naprej na dosedanjih poti in s svojim neumornim delom izvede državno edinstvo na političnem, nacionalnem, kulturnem in gospodarskem polju, zlasti pa da reši vprašanja, ki vse od osvobođenja dalje čakajo na rešitev.

Po shodu se je vršil v hotelu »Kazino« banket, ki se ga je udeležilo okrog 200 oseb. Z večernim vlakom se je g. Vukičević z ministri in večino poslancev vrnil v Beograd.

Novi potresni sunki v Bolgariji

V Plovdivu zrušenih in poškodovanih okrog 8000 hiš. — Prebivalstvo na prostem in v dežju. — Inozemske podpore prizadetemu prebivalstvu

Sofija, 22. aprila. Potresni sunki v Plovdivu in v ostalih krajih, ki so prizadeti po potresu, so trajali ves dan in vso preteklo noč dalje. Spremljalo jih je močno podzemsko bobnenje. V Sofiji so čutili samo par slabih sunkov. V Sofiji in okolici pada neprestano dež. Dasi je temperatura znatno padla, prebiva prebivalstvo pod šotori na prostem. Kralj Boris potuje dalje po opustošenem ozemlju. Zadnje noč je preživel v Plovdivu med prizadetim prebivalstvom.

Po začasnih ugotovitvah je bilo v Plovdivu približno 8000 hiš razrušenih oziroma tako poškodovanih, da v njih ni mogoče prebivati. Vsa državna šolska poslopja in poslopja inozemskih mišijskih šol so bila tako poškodovana, da jih bo treba za več mesecev zapreti. Bolgarski Rdeči križ je razpisal zbiranje prispevkov in korist prizadetih. Tekom zadnje noči so čutili v Plovdivu, Čirpanu in Borisovgradu kakor tudi v

okolici več lahkih potresnih sunkov. Prebivalstvo vsega tega ozemlja vključno krajev Pazarčika, Haskova in Harmanlija prebiva na prostem in je že tri dni izročeno deževju. V vasi Golempinare na severu Plovdiva je potres razrušil 10 hiš in poškodoval cerkev. Šolo in podružnico Poljedelske banke. Papež je izročil prizadetim krajem po apostolskem vizitatorju v Sofiji msg. Rontaliju 500.000 levov. Ameriški Rdeči križ je v ta namen daroval 5000 dolarjev.

Praga, 22. aprila. Češkoslovaški Rdeči križ je za bolgarsko prebivalstvo iz svojih sredstev daroval 20.000 Kč.

Beograd, 22. aprila. Bolgarski poslanik Vakarevski je danes posetil zastonjnika zunanjega ministra dr. Šumenkovića ter se v imenu svoje vlade zahvalil za pomoč izkazano s strani jugoslovenskega Rdečega križa in jugoslovenske javnosti.

Drugi sportni polet preko severnega tečaja

Iz Point Barrowa preko severnega tečaja na Spitzberge v 21 urah. — Kdo sta drzna letalca.

Oslo, 22. aprila. Kakor smo včeraj poročali, sta ameriška letalca Wilkins in Eielson, ki sta pred šestimi dnevi odletela iz Point Barrowa na Alaski, pristala pred petimi dnevi v Svalbardu.

Oba letalca sta že dvakrat, in sicer l. 1926 in 1927, skušala izvesti ta polet. V prvem letu sta imela smolo. Imela sta velike težkoče z dovolom materiala in opreme ter sta s tem izgubila mnogo časa. Kljub temu se je Wilkinsu posrečilo prodrati v polarno morje in dospeti na točko, ki leži 200 milj severno najvišje točke, ki so jo v teh krajih kedaj dosegli. Tudi l. 1927. ni šlo vse gladko. Pri ponovnih poletih za zgraditev materialnega skladišča v Point Barrowu si je Wilkins zlomil roko, a vendar ni odnehal. Posrečilo se mu je končno, da je prodrl še 300 milj dalje kot l. 1926. ter pristal na 75 stopinj severne širine in 177 stopinj, 45 minut za padne dolžine. Tam je ugotovil globino 1707 m, iz česar je sklepal, da v bližini ni kopne zemlje. Od tamkaj si je moral

s težkimi napori peš priboriti izhod po ledu. Letos je imel Wilkins več sreče in je preko severnega tečaja v poletu brez pristanka dosegel Spitzberge.

Kapitan Jurij Hubert Wilkins je Avstrialac in letalec od l. 1910. Med vojno je služil v avstralskem letalskem zboru v Evropi; njegov poveljnik ga je označil za najhrabřejšega častnika v armadi. Po vojni se je udeležil angleških arktičnih ekspediciij ter pozneje preiskoval neznane pokrajine v Avstraliji. Njegov spremljevalec Karel Eielson se je odlikoval posebno s poletji na Alasko. Letalec je že od l. 1926. znan kot odlični raziskovalec polarnih krajev. Wilkinsa je spremljal l. 1926. in 1927. pri ekspedicijah v polarne kraje. Uspeh obeh letalcev je treba v prvi vrsti ceniti kot sportni dosežek. Njihov polet je drugi posrečeni polet z letalom preko severnega tečaja. Prvič je preletel severni tečaj skupno z Amundsonom Američan Byrd, kar ga je navdušilo za ponoven polet z zrakoplovom »Norge«.

K včerajšnjim volitvam v Franciji Tekmovanje kandidatov

Prvi rezultati francoskih volitev

Miren potek volitev. — V 66 volilnih okrožjih se bodo vršile prihodnje nedeljo ožje volitve.

Pariz, 22. aprila. Prvi volilni rezultati so prispeli nocoj iz Calvadosa. Po dosedanjih vesteh odgovarjajo rezultati splošnemu pričakovanju. Šest dosedanjih republikancev je bilo v prvi volitvi zopet izvoljenih. V Lyonskem volilnem okrožju je bil izvoljen prosvetni minister Herriot. V Nantesu je bil izvoljen Briand, v Belfortu pa Tardieu. Zanimivo je, da pride Painlevé v ožje volitve.

Do polnoči so znani rezultati iz 10 volilnih okrajev. V prvih volitvah je

bilo zasedenih 44 mandatov. Izvoljeni so bili 1 konservativec, 23. desničarskih republikancev, 10 levičarskih republikancev, 3 neodvisni radikali, 2 socialistična radikala 1 socialistični republikanec in 4 socialisti. V 66 volilnih okrožjih bodo potrebne ožje volitve. Končnoveljavni rezultati bodo znani jutri zvečer.

Pariz, 22. aprila. Po dosedaj znanih vesteh so volitve v prestolnici in po vsej Franciji potekle popolnoma mirno. Volilna udeležba je bila zelo velika.

»Bremen« še ne odleti v Newyork

Newyork, 22. aprila. Ker sta na influenci obolela oba pilota, se je start letala, ki je imelo iz Murray Beye prepeljati na Greenly Island nadomestne dele za letalo Bremen, moral odložiti na pozneje.

Nov italijanski pritisk na Grčijo

Atene, 22. aprila. V vladnih krogih je izzvala veliko senzacijo vest, da je albanska vlada oficijelno izjavila, da bo na junijskem zasedanju sveta Društva narodov razpravljala o vprašanju albanskih manjšin v Grčiji. Na Grškem prevladuje prepričanje, da je bilo to vprašanje, ki je za Grčijo zelo neprijetno, likvidirano na zadnjem sestanku med zunanjim ministrom Mihalakopulosom in Mussolinijem. Grškemu zunanjemu ministru je bilo pri zadnjem obisku v Rimu zagotovljeno, da se Grčiji s te strani ni bati nikakih diplomatskih težav. Medtem pa se izve, da bo vprašanje albanskih manjšin na Orškem kljub temu zagotovilo

prišlo na dnevni red zasedanja sveta Društva narodov. V Atenah menijo, da je prišla pobuda za ta korak iz Rima. Zdi se, da hoče Mussolini s tem manevrom pritiskniti na grško vlado, da bi jo končnojavno pridobil za svoje načrte na Balkanu.

Železniška nesreča

Dunaj, 22. aprila. Na lokalni progi zapadnih železnic se je danes pripetila nesreča, ki bi bila lahko imela težke posledice. Malo pozneje, ko je vlak zapustil glavni kolodvor, je skočil neki vagon s tira, v katerem je bilo 40 izletnikov. Ker je bila zemlja zaradi neprestanega deževja precej razmočena, se je vagon zarinil v zemljo in obtičal. Le tej okolnosti se je zahvaliti, da vagon z izletniki ni padel v strugo Dunajčice. Večina izletnikov je ušla le z lažjimi poškodbami.

Smrtna nesreča univerzitetnega rektorja

Budimpešta, 22. aprila. Rektor segedinske univerze prof. Toth se je pri padcu iz voza cestne železnice smrtno ponorečil.

Princ Karel v Belgiji

Iz Bruslja potrjujejo, da biva tamkaj že nekaj dni bivši rumunski prestolonaslednik Karel. Kakor domnevajo, je prišel semkaj, da bi se umaknil kontrolni, ki ga nadzoruje v Parizu. V danem primeru bi iz Bruslja mnogo lažje prispel v Rumunijo.

Zgledno društveno delovanje naših Šentjakobčanov

Razveseljena slika kulturnega, političnega in gospodarskega napredka.

Ljubljana, 22. aprila.

V prostorih gostilne pri »Plankarju« na Dolenjski cesti se je v soboto zvečer vršil izvrstno obisk, nad 4 ure trajajoči občni zbor Gospodarskega naprednega društva za šentjakobski okraj, ki je pokazal, kako veliko kulturno in politično delo vrši ta agilna organizacija SDS. Predsednik g. Anton Likozar je otvoril občni zbor, pozdravil nar. posl. g. dr. Alberta Kramerja ter nato orisal v splošnih potezah vsestransko delovanje društva. Dotaknil se je pred vsem lanskim volitev v Narodno skupščino in v občinski svet ljubljanski; pri teh volitvah je šentjakobski okraj mnogo pripomogel k zmagi napredne Ljubljane. Kratko je orisal tudi sedanj položaj v ljubljanskem občinskem svetu. Končno se je spominjal umrlih družstvenikov, med drugimi Valentina Urbančiča in Ivan Jakopiča, katerim so navzoči zaklicali »Slava« ter je podelil besedo nar. posl. dr. Kramerju, ki je v skoraj dvurnem govoru poročal o svojem delovanju v Narodni skupščini in o splošni politični situaciji. Njegova izvajanja so navzoči spremljali s največjo pazljivostjo in neprestanim pritrdjevanjem. Na predlog g. predsednika je občni zbor izrekel ljubljanskemu poslancu za njegovo dosedanje vsestransko delovanje v Narodni skupščini najtoplejšo zahvalo in popolno zaupanje.

Šo literaturo od 1870. leta dalje. Za stavo imenika velja posebna zahvala g. dr. Janku Šiebingru, ki je mnogo pripomogel, da se je knjižnica spopolnila z deli, ki se danes prav redko in težko dobe.

Obiskovalci knjižnice so danes iz vseh slojev prebivalstva, prevladujejo člani uradniških rodbin. Število dijaškega obiska pada. Vzrok temu je, da imamo danes vlado, katere činitelji silijo dijakom v svoje organizacije in prepovedujejo posecati napredne knjižnice. Vzrok pa je tudi v brezbrzičnosti mladine za lepo knjigo. Svoj čas je dijaštvo rado segalo po znanstvenih revijah, danes te vrste knjige prav malo prijajo mladini. Je nekoliko častnih izjem!

Knjižničar je nato omenjal splošno nerazumevanje odločilnih prosvetnih faktorjev v Beogradu za podpiranje knjižnic. Z obžalovanjem je omenil, da je bila vloga knjižnice za večjo podporo v Beogradu neupoštevana. Končno je izrazil toplo zahvalo knjižničnemu osebju za požrtvovalno delo ter upa, da bo tudi v bodoče knjižnica zbirališče vseh onih, ki streme po dobri knjigi ter bo stala trdna kulturna opora napredni misli v Ljubljani.

Gledališki oder, orkester in pevski odsek.

Načelnik dramatičnega odseka g. Rudolf Binter je poročal o delovanju šentjakobskega gledališkega odra. Na one društvene člane, ki se ne zanimajo za prireditve odra, je naslovil sicer otrej o strogo grajo, toda iz poročila je osneti, da je oder premagal marsikatero notranjo oviro in sedaj povoljno napreduje. V 7. sezoni je oder doslej od 1. oktobra 1927 priredil že 6 iger s 35 predstavami. Od teh je bilo na domačem odru 22 in 11 gostovanj. Oder je gostoval na Vičini, v Škofiji Luki, Novem mestu, Višnji gori, na Bledu in v Zagorju ob Savi. Goje se v pretežni večini veseligre, a oder ne zamejuje tudi dram, dasi se redkeje vpriparajo. Pribiti mora dejstvo, da se za oder bolj zanima centrum Ljubljane in drugi okraj, kakor pa šentjakobski okraj sam. Navaja nato tudi tehtne razloge, zakaj prireja ansambel šentjakobskega odra predstave tudi v drugih krajih Slovenije. So pred vsem merodajni finančni razlogi. Gledališki oder šteje sedaj 30 članov in sicer 15 članov, 10 članic, 2 upravna člana in 3 člane tehničnega osebja.

G. Cuk je nato kratko poročal o delovanju orkestralnega pododseka, ki zadnji čas tudi dobro napreduje. Orkester šteje 24 članov. O delovanju pevškega odseka je poročal načelnik g. Max Dachs, ki je kratko navajal nastope pevškega zbora ter se zahvalil osebju g. Gröbmingu za njegovo požrtvovalno delo. Blagajnik g. Ludovik Šift je poročal o finančnem stanju društva, na kar je na predlog revizorja g. Frana Kavčiča občni zbor soglasno podelil absolutorij staremu odboru.

Z vzklikom je bil izvoljen nato nov glavni odbor. Izvoljeni so bili po večini stari člani z nekaterimi izpremembami. Za predsednika je bil vnovič izvoljen g. Anton Likozar.

Nato se je razvila kratka debata o nekaterih lokalnih gospodarskih zadevah, zlasti o stanovanjskem prapranju in o gradbeni akciji mestne občine ljubljanske. V splošnem je občni zbor kakor druga leta podal zopet razveseljivo sliko smotrenega in požrtvovalnega društvenega dela za politični, kulturni in gospodarski napredok šentjakobskega okraja in celega našega mesta.

Izgubljena žena izgubljenega moža

V Gradcu pri Litiji so aretirali sumljivo tujko, Rezo Sovo, ki je iskala svojega izgubljenega moža in prodajala blago sumljivega izvora.

Litija, 21. aprila.

V neko graško gostilno je prišla popotna tujka, 45-letna Reza Sova, doma iz Gradca pri Ambrusu v novomeškem okraju. Ko se je najhiti ženici v vinu dovolj odmočil jezik, je začela tarnati in pripovedovati, da je sirota. Kakopak! Sirota, ki išče že dve leti po vsem širnem svetu — svojega moža. »Frdamni dedec! jo je ob neki priliki pustil v Semiču, v Beli Krajini, sam pa je izginil neznan kam, seveda, — z drugo. Kakopak drugače!

Zdaj pa tava uboga Sova povsod sama okrog. Prelezla je že Gorenjsko, preiskala Ljubljano, odšla preko naših mej na Goriško, obšla je hrvatsko Primorje, pretaknila sušaka luko, pogledala je doli na Hrvatsko... — a njenega nezvestega begunskega moža ni nikjer.

Po močnem vinu precej okorajžena se je odpravila Sova na zasledovanje za svojo pogrešano slabo zakonsko polovico tudi po Litiji. Vprašala je kar pri stojnici ob mostu, če so kaj videli Sovo, to je njeneza dezerterja. In je začela zopet tam razkladati svoje jobovske bolečine: oglašala se polad in bliža se maj — a ona samotari in zaman zdihuje po možičku... Ko je mislila Reza, da si je s primernim uvodom že pridobila naklonjena srca, je ponudila trgovcu N. več oblake, blaga in najrazličnejših drugih drobnarij v nakup.

Trgovec je takoj sumil, da ponuja pocenica blago sumljivega izvora. Naročil ji je, naj le prinese blago, da ga vidi. Ko pa je odšla Reza po svojo bisago, je poslal irgovce po orožnike.

Ni kaj lepo ni pogledala Sova, ko je uzrla ob svojem povratku lesk bajonetov in mrke orožnike, ki so jo pozvali s seboj. Na orožniški stanici so razprostrli vso njeno kramo: več ženskih oblek, nekaj blaga za ženske obleke, kolonije, platna za blazine, črna kloba, 1 par novih copat in nove ženske nogavice.

Orožništvo z vso verjetnostjo domneva, da so morale biti te stvari nekeje pokradene. Sumi, da jih je imela Sova zakopane že nekaj dni kje v listju, ker imajo vsi predmeti duh po vlagi. Reza se sicer izvovarja, da je kupila to in še več drugega blaga na Sušaku, kjer je iskala svojega moža, češ: »Mislila sem, da se bova s soprogom preje pobotala, če bo videl, da imam jaz svojo — trgovino...«

Oblasti pa ne verujejo njeni izpovedi kar na slepo, zato so jo pridržale v preiskovalnem zaporu, dokler se ne ugotovi, kje je dobila Sova blago. Morebiti pa je Sova uslužbena pri kakih večjih vlomskih tvežjih, ki pošilja slične »zastopnike« na deželo, kjer barantajo z ukradenim blagom. Pri Sovi so namreč našli tudi sumljiv kos železa — topilnik — ki ga uporabljajo kleparji. Sova sicer pravi, da je kupila topilnik s poštnim namenom, da bo po kmetih razne stvari »lotala«, in si tako služila kruh. Ali je res tako, kakor pripoveduje Sova, se bo še izkazalo, ker bo prišla v Policijski glasnik. Do končane preiskave pa bo ostala sumljiva Sova »zalotanac« v eni izmed lukenj litijskega sodišča.

Nočno delo v londonskih redakcijah

Življenje in vrvenje po uredniških največjih svetovnih listov.

Če vzameš v roke ta ali oni veliki londonski list, ki ima toliko strani, da jih je dva pregleša, slik, da jih komaj prešteješ, in stolpcev toliko, da jih mukoma preletiš z očesom — se ustvari v tvoji domišljiji bujna slika krasnih palač z razkošno uredniškimi prostori, s krasnimi dvigali, velikimi dvoranami, sijajno razsvetljenimi kabinetmi. Zunanost londonskega časopisja vsaj da domnevati, da je notranjščina prostorov, v katerih listi nastajajo, tako urejena. In vendar si bridko razočaran, če stojiš v eno samo tako hišo, kjer nastaja list, kjer se ustaria javno mnenje, ne samo Londona in Anglije, ampak celega britanskega imperija.

Ulica londonskih listov se zove Fleetstreet ter leži v najumazanejšem delu mesta. Tu so doma londonski časopisi, ki nastajajo v tesnih, le za silo razsvetljenih, umazanih prostorih, katere bi človek imel prej za taverne in razvplite javne hiše, kakor za središča vplivnega in mogočnega tiska. Vhodi v te ulice so redkokdaj prosti zadelani s to avtomobili, osebnimi in transportnimi. Prvi prevažajo urednike in reporterje, drugi prinašajo velikanske zvitke papirja, ki zapuščajo naslednji dan ulico v obliki krasno natisnjenega dnevnika. Tlak teh ulic je vedno v popravilu — tako zelo trpi od težkih vozil. Te ulice, v katerih izhajajo listi v milijonskih nakladah, so temne, zamisljene, sive, nikoli sive predleskane Človeka, ki je navaien na lepo, udobno solnčno življenje, se polasti nehotne groza, če stoji na te pločnike. Zdi se mu, da tuka London razpada, tako je vse umazano in odbijajoče. In vendar nastajajo haš v te ulici milijonska premoženja ki so podlaga za nakup gradov in jaht, ki pribavljajo lastnikom listov visoke družabne položaje, plemenitaške naslove in ministrske prejemke. Ta podjetja razpenjajo svojo poročevalsko mrežo čez ves svet in lahko dosežejo, kar želijo. Njihova znanost je prav tako nedolžna, kakor obleka Angležev, za katero redkokdaj slutiti visok položaj in nizovo »mnotno bozavstvo.

Fleetstreet je takorekoč pročelje londonske časopisne četrti. Tu imajo listi svoje inseratne oddelke, domači in tuji listi imajo svoje pisarne, agencije in centrale.

Londonski gradje zgodaj k počitku. Ko se izpraznijo gledališča in kinematografi, zadrema London kakor velikanska vas. Čit, katero preplavaljo čez dan pljuskajoči valovi množic, se pokrezne v pokopališko tišino. Celo Pitsadilv Circus in okolica Leicester Square, središče nočnega življenja sedemmilijonskega mesta, okrog polnoči utihne. Le tu in tam zaropota avtomobil, prereže nočno tišino taksij, ki vozi proti zapadu ali pa se oglašio na trotoarjih koraki stražnikov ter kilci prostitutk, ki vabijo za-

poznele ponočnjake. Samo Fleetstreet bdi... Sli svigajo sem in tja, promet med redakcijami in poročevalskimi pisarnami je živahen, brzolajni sli drve s svojimi kolesi po opasnih ovinkih ter vozijo do zakotnih ulicah z največjo brzino. Gledališki kritiki in reporterji se vračajo iz Westenda, kar v tucatih, in uredništva požirajo njih število z nepopisno hlastnostjo. Pred tiskarnami pa stoje tudi transportni avtomobili, da odpeljejo prvo izdajo lista na pošto. Druga izdaja listov je namenjena za provinco, tretja za mesto. Ulica je celo noč nemirna, skozi odprta okna se čuje rožljanje in premikanje stavnih strojev, robot stereotipnih in tu in tam se oglašio zateglo pohoča rotacija.

Za zidovi teh sivih in neprilaznih poslopji pa se širi topli voni sveže tiskarske barve. Za mizami sede uredniki in reporterji ter kadijo pipe. Telefoni zvonijo, stroji ropočajo, uredništva iščejo zvez s korespondenčnimi uradi in sli letajo kakor obsedeni po hodnikih iz sobe v sobo in v tiskarno Človeku ki pride prvič v te prostore, se zdi, da neprestano svigajo projektili med uredništvi, stavniciami in korektorji. Tiskarski poslužitelji prenašajo krtačne odtiske, nosijo rokopise v stavnice, zaključni uredniki pa pripravljajo zadnjo izdajo.

To je navadno nizko spodaj, v pritličju ali celo v podzemlju. Zgoraj, v petem, šestem ali celo sedmem nadstropju na je vse tiho in mirno. Tu sedi za mizo nočni in zaključni urednik, ki čaka še na zadnjo vest, in stoji v akcijo samo tedaj, če pride vest o novi krizi ali kakšno senzacionalno poročilo. Če se to zrodi, pritisne na zumbes, vrata se odpro in v njegovo sobo stopi pet ali šest mož, ki so prišli na uredniško konferenco. Tak posvet ki traja samo par minut, lahko prevrže ves list, mu da novo obliko.

In ko je tudi to delo storjeno ter se prične unikatni nočna tema prvi lutranji megli, se odpre pogled na veliko mesto, na morje počivaločin strel. Pokaže se silhueta katedrale sv. Pavla in medla lutranja svetloba se začne razljevati po somračnih sencah. Zarki nabrežnih svetilk se lomijo v motnem šomotanju Temze. Vsi ti glasovi prihajajo oslabljeni do Fleetstreeta, kjer so okna ob tel uri na široko odprta. Hladen vetrič prinese v mračno ulico vonj po pomladi, katerega speče mesto ne čuti. Potem pa zašebestijo papirji, spomnilo Človeka na drevo, ki je raslo v gozdu, na polje in na travnik, ki sta mu bila blizu. Vse to oddalji Človeka za sekundo, za minuto od brutalnega boja za vsakdanji kruh. Urednik se skloni sozi odprtino, zasania, pomolči za hipec in zopet zavzomi telefon. Udarila je nova ura, ki zahteva sužnje na galere, da bo javnost zopet nasičena.

Noč strahu in groze v železniški čuvajnici

Grozovit zločin Pavla Prpiča in Marijana Krmptiča. — Pre tresljiva izpoved Olge Rustanbegove

V nadaljevanju razprave proti razbojniški tolpi Pavla Prpiča Malega je zagrebtški senat v soboto obravnaval grozotno razbojstvo, ki sta ga 1. decembra 1925 zvečer izvršila Pavle Prpič in Marijan Krmptič v hišici železniške čuvajca Matije Rustanbege ob progi Garčin—Staropolje. Ob splošni pozornosti je vdova Olga Rustanbegova pred sodniki takole opisala svoje doživljanje:

Usodnega dne sva se vrnila z močnim okrog 9. zjutraj iz Zagreba, kjer sva prebila tri dni po opravkih, in se predvsem lotila pospravljanja, nakar sva po obedu legla h kratkemu počitku. Proti mraku je mož vstal in se podal iz hiše, jaz pa sem ostala v postelji, ker sem bila prehlajena. Vprašal me je, kaj bova večerjala, nakar sem mu odgovorila, da sama ne bom nič, on pa naj si pripravi čaj in speče meso, saj sva par dni prej zaklala prase. Res je začel na štedilniku pečti meso in se je medtem pogovarjal z menoj. Ker se je popolnoma zmrznilo, je mož prižgal svečo, stopil v hlev, odklenil psa in se nato zopet vrnil k štedilniku ter se pogovarjal z menoj. Tekom pogovora je nenadoma opazil, da so se tiho odprla vrata. Bliskovito se je okrenil, kar je vzbudilo mojo pozornost in tedaj sem tudi jaz uzrla neznanca. Preden ga je mož vprašal, kaj želi, je neznanec ustrelil s samokresom.

Mož je samo kriknil, se prijel za trebuh in se zgrudil na tla. Skočila sem s postelje, a tedaj se je razbojnik litro okrenil proti meni in ustrelil tudi vame. Strel me je oplazil po temenu. Oprileja sem se z rokami za glavo in občutila, da krvavim. Začela sem vpiti na pomoč, a v istem hipu me je razbojnik naskočil in me začel udarjati s samokresom po glavi, veče: »Ne kriči!« V istem času sem opazila, da se je v sobo priklatil drugi razbojnik, ki se je lotil moža, zvičajočega se na tleh in ga vlekel iz sobe.

Tudi jaz sem silila skozi vrata, a prvi razbojnik me je zadržal in kričal nad menoj:

— Kam bežiš? Takoj nazaj v sobo! Prosil sem: »Usmiljenje! Pustite nas žive!«

— Ne poznamo milosti. Oba bom ubil. Kje je denar?

— Denarja nimamo. Jutri dobimo plačo.

Imela sem samo 200 Din, nadalje zlato verižico, prstane in pa nekaj druge zlatnine, skrite v postelji. Izročila sem razbojniku vse.

— Kje je drug denar? — je tedaj zarohnel nad menoj razbojnik.

— Kje bi imeli? Ob borni plači ni bogastva!

Tedaj sem se spomnila na bančno knjižnico v vložkom 26.511 Din in sem jo izročila razbojniku. Pogledal je samo površno in mi jo vrgel k nogam. V tem

se je vrnil v sobo drugi razbojnik in vzel pajdašu: »Žuri se, žuri!«

— Kaj je zunan? — je vprašal moj mučitelj.

— Gotovo je! — je odvrnil oni in se prislonil ob zid.

Menila sem, da je zunaj zvezal mojega moža. Nisem se brigala za ničesar: več s strahom sem samo opazovala oba razbojnika, ki sta začela brskati po omarah. Ko sta vse pregledala sta me vprašala, če sem močno ranjena, nakar me je eden izmed njih začel tolažiti:

— Ne boj se! Ti si še mlada in brhka ženska, ti ostaneš pri življenju!

Pol onesveščena sem se sesedela na otomano in niti dobro ne vem, kdaj sta se razbojnika odstranila iz hiše... Čez čas se spomnim na moža in pomislim: »Če je še živ, bi zdajle bil vovoto že tu, da vidi, kako je z menoj!...« Polagoma se dvignem, prižgem luč in se opotekaje odpravim iz hiše proti čelbenjaku. Našla sem moža v mlaki krvi. Otipljem ga. V licu je bil še topel. Z vsemi močmi sem moža vlekla proti hiši in sem čula, kako mu je spotoma v prsih klokotala tri Dolgo... se m... čila z njim in ko sem končno posvetila vanj, sem uvidela, da je dobil strel v desno oko in da je mrtev. Zaihtela sem, a takoj nato me je popadel neki divji srd in začela sem kričati:

— Kam ste odšli, prokleti razbojniki! Če ste ubili njega, zakaj niste tudi mene!

Tedaj nenadoma opazim v bližini nekega moškega. Mislila sem, da je razbojnik. Toda prepoznal me je po glasu in se mi približal rekoč:

— Joj, gospa, kako bova prebila to noč.

Bil je sosed Mijo. Pomagal mi je, da sva pokojnika prenesla iz kuhinje v sobo. Kaj se je godilo dalje, ne vem. Prebudila sem se iz nezavesti, ko so se v naši hiši začeli zbirati ljudje iz bližnje vasi...

Tekom izpovedovanja Olge Rustanbegove, ki je vmes večkrat tiho zaihtela, tudi občinstvo ni moglo zadrževati solz. Videlo se je, da je njena izpoved močno vplivala tudi na razbojnike. Sklonjenih glav so zdaj pa zdaj nekav boječ pogledovali nanjo in sledili. Pri konfrontaciji je Olga Rustanbegova prepoznala Pavla Prpiča, ki jo je mrcvaril, ter Marijana Krmptiča, ki je zunaj hiše usmrtil njenega moža. Soudeležena sta bila pri tem razbojstvu tudi Vrbanc in Vukarič, ki sta zunan stala na straži.

Nadalje se je v soboto obravnaval še zločin, ki so ga Vrbanc, Krmptič in Smojver izvršili v Restanju nad Rajhenburgom, kjer so vpadli v gostilno Alojza Ajdovnika in ugrabili 5750 Din, pištolo in daljnogled. Po zaslišanju Ajdovnika in uslužbenke Marije Kavčičeve, ki je bila priča tega zločina, je bila sobotna razprava zaključena.

Ali ste se že naročili na „Ponedeljek“

Bivša žena turškega diktatorja na Bledu

Zadnje dni smo imeli v Sloveniji v gostih eno najznamenitejših žen — go. Latifa Hanum, bivšo soprogo turškega diktatorja Mustafa Kemal-paše. Tekom minulega tedna je Latifa prispela na Bled, kjer se je zadrževala incognito. Svoj oddih ob Blejskem jezeru je prebila s tem, da je lovila ribe in z avtom prirajala izlete širom vse Gorenjske. Tako ji je uspelo, da je ostala popolnoma nepoznana in da ni bila objekt splošne pozornosti in radovednosti, ki bi ji sicer gotovo ne bila prihranjena. Z Bleda se je v petek vrnila v Beograd, kjer se je nastanila v hotelu »Excelsior«. Tu se ni več mogla skriti pod drugim imenom in tako je njeno bivanje v naši prestolnici seveda takoj vzbudilo splošno pozornost. Saj velja Latifa Hanuma, pristašica in publicista svetovnega ugleda, za najkulturnejšo in najuglednejšo damo nekdanjega otomanskega cesarstva in sedanje napredne turške republike. Posebno zanimanje pa vzbuja s svojo veleznanimivo senzacionalno pravdo za ločitev zakona z bivšim soprogom, diktatorjem Kemalom. V Beogradu so jo posetili novinarji in jim je ob prijaznem razgovoru takole govorila:

— V Jugoslaviji mi je silno všeč. Na Bledu sem živila kolosalno. Čim vlovim ribo, vzljubim potok ali jezero, a čim vzljubim vode, vzljubim tudi deželo. Po oddihu na Bledu gledam vsi Jugoslavijo z navdušenjem. Ugajal mi je Zagreb, a sedaj vidim, da je lep tudi Beograd. Stalno živim v Parizu in mi je všeč, ko vidim, da se tudi Beograd zgleduje na njem...

Na vprašanje, kako bo z ločitvijo zakona, je Latifa Hanuma odgovorila: »Po ločitvi s Kemal pašo se ne maram vnovič poročiti. Tako je najlepše. Ko bo pravda končana, se v juliju vrnem v Beograd.«

V soboto se je Latifa Hanuma odpeljala preko Carigrada v Angoro, kjer bo zaradi ločitve zakona stopila pred sodnike, da so končno rešijo vsa sporna vprašanja in da tako dobi ločitev svojo sankcijo.

Specijalni artistski atelje za črko-slikarstvo

PRISTOU & BRICELJ

LJUBLJANA, Resljeva cesta št. 4 — Sv. Petra cesta št. 39. — Telefon 2908.

Strašna družinska tragedija brezposelnega delavca

V dunajskem predmestju Ottakingu se je v soboto odigrala krvava tragedija. 33-letni čevljarški pomočnik Franc Funda, ki je že dve leti brez dela, je v navzočnosti svojih žene najprvo svojima dva otrokoma in nato še samemu sebi prerezal z britvijo vrat.

Ko je njegova žena okoli 18.45 ure prišla z dela domov, je našla oba otroka mrtva, moža pa s široko zevajočimi ranami hropečega v postelji.

Edin otrok, 7letni fantek, ki je ostal pri življenju, se je rešil, ker se je oče bal, da bi njegovi klici na pomoč alarmirali sosedje. Otrok je uradniku policijskega komisarijata v Ottakingu takole opisal očetovo obupno dejanje:

Popoldne me je poslal oče na dvorišče in mi naročil, naj se spodaj mirno vedem ter da lahko ostane zunaj, dokler ne bo prišla mati domov. Igranje se mi je čez nekaj časa videlo dolgočasno. Večkrat sem prišel k vratom stanovanja, ki pa so bila zaprta. Potem je prišla mati domov in me vprašala, kaj delam na dvorišču. Odgovoril sem ji, da me je poslal oče doli in da nisem mogel v stanovanje. Vem se, da je bilo stanovanje, ko sva vstopila z materjo, vse krvavo, in da se je mati bridko zjokala...

Zdravnik je ugotovil smrt pri obeh otrokih nesrečnega zakonskega para; pri 2letnem Alfredu in 10-mesečni Fridi, dočim je bil Franc Funda kljub svojim hudim ranam — prerezal si je jabolko, — se pri življenju. Pripeljali so ga v bolnico in ga takoj operirali. Stanje pacienta je še tako zboljšalo, da je že izven vsake nevarnosti.

Vendar pa Funde še več dni ne bodo mogli zaslišati. Policijski komisarijat bo Fundo po zaslišanju naznanil zaradi dvojnega umora. Istočasno bo predlagal, da preiščejo moža psihiatra, ki naj ugotove, ali je storil svoje strašno dejanje v trenutni duševni zmedenosti, ali pri popolni zavesti.

Žena Franc Funda je izpovedala, da je njen mož vse tri svoje otroke neizmerno ljubil.

Revsčina družine pa je bila zelo velika, ker je živila zaradi brezposelnosti moža vsa peteroglavna družina od 26 silingov, ki jih je zaslužila žena kot delavka v tovarni za čokolado.

Funda je taval zadnje tedne ves obupan okrog in se je napram svoji ženi večkrat izrazil, da ne bo mogel te revščine več trpeti.

Dobrosrčni sosedje so uvedli podporno akcijo, da pomagajo materi in edinemu otroku, ki je ostal pri življenju. Stroške potreba obeh umorjenih malčkov bo plačala dunajska občina.

POZOR! PRIDE! POZOR!

MEDVEDJA SVATBA

Velefilm izvirne ruske umetnosti. JUTRI! ELITNI KINO MATICA.

za pomlad!

Nedelja nogometnih senzacij

Zmaga Gradjanskega nad beograjsko Jugoslavijo, zagrebske Concordije nad dunajskim prvakom Admiro in Maribora nad Ilirijo

Hermes in Slovan zmagata v prvenstvu, Primorje nad mariborskim Rapidom v Ljubljani. — Zmaga Madžarske nad Čehoslovaško za evropski pokal.

Gostovanje mariborskega Rapida v Ljubljani

ASK Primorje : SD Rapid
2 : 0 (1 : 0)

Po daljšem času je včeraj zopet gostoval v Ljubljani mariborski Rapid, ki je ponovno pokazal, da je lahko nevaren tudi prav dobrim moštvom. Moštvo je dobro igrano, igra temperamentno, brzi so in nadvse agilni. Vendar pa zaostaja Rapidova enajstevica predvsem v tehničnem oziru, kar je opaziti posebno pri napadnih akcijah. Izborjen je pa njihov vratar, ki mu gre za sluzga, da je moštvo obvaroval velikega poraza. Neustrašeno je branil svoje svetišče ter so dobro plasirane in ostro streljane žoge postale njegov plen. Bolj šibka pa je napadna vrsta, ki poskuša srečo s prodori. Vsekakor je potrpani trijo boljši od obeh kril.

Primorjasi, ki so nastopili z Ermanom I. v голу in v drugem polčasu z Vrhovnikom v levi zvezdi, niso predvedli igre, kakršno smo od njih pričakovali. Precej malomarno je igral Karlič ter v drugem polčasu Jug. Ugaljal je Erman Adolfa, ki je obenem absolviral včeraj stoto tekmo za svoj klub ter je ob tej priložnosti prejel lepo klubsko darilo. Cebobin je precej odpovaldal; v splošnem pa trijo preveč kombinirano in s tem po nepotrebnem zamujajo čas in šanse. V kritični vrstici je ugaljal levi half s svojo solidno igro, medtem ko je Slamič popustil. Zemljak je preveč ofenziven in zanemarja nasprotno krilo, kar bi se lahko zelo maščevalo. V obrambi je bil na mestu Pečanik, dočim Erman v голу skoro ni imel posla; kolikor je bilo treba, je opravil so-bidno.

Kratek potek: V prvem polčasu mrtva igra. Rapid je kmalu igrano nekoliko poživljal. Napadi se menjavajo. Rahla premoč Primorjasa, katerih napadna kvinteta igra brez ambicije. Končno dobi Erman II. žogo, ki ostro strelja. Branilca jo ulameta na črti. Sodnik žvižga. 1 : 0 za domačje. — Drugi polčas je potekel v premoči domačinov. Odlikuje se vratar Rapida ki brani vse. Rapid vrača le sporadično, a njegov napad ni nevaren. Pred koncem strelja Jug kot, Erman II. v krasnem skoku odbije z glavo v gol. Sodil je g. Šetina.

ASK Primorje rez. : SK Svoboda 9 : 2 (6 : 0)
V predtekmični mlado primorjansko moštvo po lepi igri porazilo aspiranta za I. ljubljanski razred, Primorjasi so v vseh ožirih nadkraljevali Svobodo, ki ji manjka skupna igra. Vrtar Primorja Anžlovar je v loptem stilu ubranil enajstevotrovko.

Predzadnje kolo prvenstva LNP Zmagi favoritov

Predzadnje kolo v prvenstvenem tekmovalju LNP ni vzbudilo največjega interesa, zato je bil tudi obisk tekem, posebno še, ker se je istočasno vršila zanimiva prijateljska tekma med mariborskim Rapidom in Primorjem, precej neznanem. Kakor je bilo pričakovati, sta zmagali če boljše moštvi, Hermes in Slovan. Prvi si je s to zmago zagotovil četrto mesto v tabeli, dočim je Slavija po tej izgubljeni bitki definitivno padla na zadnje mesto. Razveseljuje je priseljenit Jadrana, ki je dosedaj v prvenstvu igral zelo slabo vlogo in nudil Hermesu do konca prav resen odpor.

ZSK Hermes : SK Jadran
4 : 3 (2 : 3)

Jadran je predvedel boljše igro kot doslej in bi bil neodločen rezultat na mestu. Mlade moči, ki jih je klubsko vodstvo zamenjalo za stare »kanone«, so še dobro obnesli. Dobro igro je predvedla napadna vrsta; nekoliko šibkejša je bila krilska vrsta, medtem ko se je obramba trudila do kraja. Hermes ni predvedel pričakovane igre. Napad igra sicer lepo, toda nekoristno. Mnogo je kriva neplodnost napada krilske vrste, ki ga premoč podpira. Obramba je bila na mestu. Dobro je sodil g. Pevalak.

SK Slovan — SK Slavija
5 : 0 (0 : 0)

Slavija je igrala temperamentno in z vročjo, kar je treba pohvaliti. Držala je igro večji del odprto, posebno v prvem polčasu; v drugem delu pa moštvo ni vzdržalo ter je tako Slovan sigurno beležil pet golov. Slovanovci so to pot — razen kril — precej odpovaldali. Cirovič še vedno oddaja žoge prehitro. Raztrgano je igrala tudi krilska vrsta, ki se sprva sploh ni znašla. Koristno delo pa je opravila obramba. Slovanovci so v prvem polčasu zastreljali upravičeno diktirano enajstevotrovko.

Sodil je dobro g. Schneller, vendar pa po-laga premalo pozornosti na preostro igro.

ZSK Hermes rez. : SK Jadran
rez. 1 : 1 (0 : 0)

Obojestransko slaba igra. Jadran je nastopil le z 10 igralci. — Sodil je dobro gosp. Cimperman.

S tema tekama je prvenstvo LNP v I. razredu — razen tekme med Primorjem in Slovanom — zaključeno. V spodnjem delu tabele zavzemajo 4. mesto Hermes, 5. Jadran in 6. Slavija.

Poraz Ilirije v Mariboru

ISSK Maribor : SK Ilirija
3 : 0 (1 : 0)

Prvak mariborskega okrožja ISSK Maribor je slavil včeraj svojo prvo zmago nad prvakom Slovenije, SK Ilirijo. Njegova zmaga je popolnoma zaslužena; sistem kratkih nizkih pasov je odločil proti visoki igri Ljubljane. Igra je bila prvovrstna in nedvomna najboljša v letošnji sezoni v Mariboru. Igralo se je kljub ostremu tempu fair, kar je tudi zasluga sodnika g. dr. Planinška, ki je znal v kavi zadušiti vsak poskus nedostojne igre. Zato je prišlo obinstvo docela na svoj račun in zadovoljno zapustilo Ljudski vrt.

Maribor je predvedel sijajno igro. Četudi smo zadnje čase navajeni videti lepo Mariborovo igro, so se vendar v več-

rajšnji tekmi Mariborčani še bolj dvignili in dosegli višek v precizni in odločni igri. Vrtar ni bil preveč zaposlen, a je imel potrebno prisotnost duha. Branilca sta dosegla višek sigurnosti v II polčasu, a sta odgovarjala tudi pred odmorom. Rezerva Tonček I. je pokazal, da je njegovo pravo mesto med branilci. Krilska vrsta je nadkraljevala goste in je pokazala v vsakem oziru prvovrstno igro. Napad je bil v kombinaciji in tudi odločnosti pred golom v izredni formi, v kakršni ga še nismo videli. Tudi druga rezerva v moštvo, Tonček II. se je v napadu kmalu znašel.

Moštvo Ilirije ni pokazalo one enotne igre, ki smo jo pričakovali. Na dobljenih golih ne zadene vratarja nikakoli krivda. Pleš je bil v II. polčasu boljši kot pred pavzo. Verovšek je bil vso igro dober. Srednji krilec Dekleva je bil prav dober, a je imel premalo podpore od stranskih tovarišev. Najboljša v napadu sta bila Janec in Oman. Košenina na krilu je bil zelo proderen, a je našel premalo razumevanja pri ostalih. Neli kot srednji napadalec ni zadovoljil.

V prvem polčasu je bila igra odprta in ostra. V 41. min. se Mariboru posreči zabiti prvi gol. Drugi polčas prične s premoči Maribora. V 11. min. zviša Tonček II. razliko na 2:0. Ilirija ripostira in doseže samo serijo kotov, ki ostanejo neizrabljeni. V 30. min. strelja Unterl radi foulda branilca prosti strel. Žoga odleti od prečke in Pavlin jo pošlje v mrežo. Igra do konca odprta. Sodil je g. dr. Planinšek strogo in objektivno. V predtekmični je rezerva Zeleznikarjev igrala neodločno proti rezervi Maribora z 1:1 (1:0). — Dopoldne je naraščaj Maribora igral neodločno z naraščajem Zeleznikarjev 3:3 (2:2).

Mariborski Zeleznikarji so gostovali v Cakovcu in izgubili proti tomošnjemu sportsnemu klubu z 0:4 (0:2). Tudi njim se je pripetilo isto kot pred 12 dnevi Rapidu, ko je sodnik odločil igro. Skrajni čas je, da bi Cakovčani prenehali z imenovanjem sodnikov, ki umetno konstruirajo rezultate.

Kvalifikacijske tekme za srednjeevropski pokal

Gradjanski in BSK — zmagovalca

Zagreb, 22. aprila. Ves Zagreb živi danes zvečer v znamenju zmag Gradjanskega in Concordije na Dunaju. Posebno navdušenje vlada zaradi velike zmage nad Jugoslavijo; tekmo je gledalo do 10.000 gledalcev, ki so z navdušenim aplavzom spremljali potek igre. Tekma je končala z zmago Gradjanskega (5 : 1 (1 : 1)). Gradjanski je igral prav dobro in je zmago zaslužil. Dočim se v prvi polovici igra ni prav razvila, je bil Gradjanski v drugi polovici absoluten gospodar na polju; posebno sta se odlikovala Perška in Giller. Odlično igro je predvedla krilska vrsta, ki je enako podpirala napad in obrambo. V obrambi se je odlikoval Gmajničič, ki je posebej v prvem polčasu opravil mnogo koristnega. Tehnično igra ni bila na posebni višini kakor je pri takih tekмах želeli. V glavnem sta odločili borbenost in elan Zagrebčanov. Ko je padel četrti gol, se je ozarilo, da je Jugoslavija popolnoma kapitulirala in so igralci komaj čakali, da bi bilo kere konec.

Vodilni gol je nepričakovano zabila Jugoslavija v 28 minutah prvaka polčasa. Po tem dogodku je Gradjanski malo popustil, toda že v 30. min. se ponudi Perški prilika za strel, ki ga plasira — v vratarja. V 34. min. se Popović obnaša nesportsko; prosti strel točilec Hitrec pred gol Gillerju, ki odda Perški, a ta Cindriču, ki izravna iz neposredne bližine. Gradjanski je do odmora stalno v napadu. V drugem polčasu je premoč Zagrebčanov vse večja. Že v 6. min. prideta brata Babič v kombinacijo pred gol, kjer oddasta Perški, ki »sredbrilec« Spasovičeva in strelja v desni kot 2 : 1. Navdušenje je velika. In ni se se po- leglo, ko že v 7. min odda Babič I. Perški, a on Gillerju, ki iz 11 m sigurno zviša na 3 : 1. Publika vese v znak klobuke in pačice ter maha z modrimi zastavicami. V 29. min. strelja Giller prosti strel pred gol, a Babič I. z glavo neubranljivo plasira. 4 : 1! Jugoslavija je podlegla. V 35. min. uide Giller obrambi in odda Perški, ki s 6 m idealno zabije in postavi končni rezultat.

Tekmo je sodil g. Jelačić iz Osijeka objektivno; nekaj pozrešk, ki mu jih je ušlo v prvem polčasu, mu ni šteti v zlo.

V I. razredu je bila odigrana zadnja prvenstvena tekma Croatia : Zeleznikarji neodločno z 2 : 2 (1 : 0). Tekme II. a razreda so končale: Ilirija : Sparta 1 : 0 (0 : 0); Slaven : Tipografija 5 : 3 (1 : 1);

Uskok : Makabi 1 : 1 (0 : 0); Grič - Pekari 5 : 1.

Beograd, 22. aprila. Druža kvalifikacijska tekma za srednje-evropski pokal je končala z zmago BSK. Rezultat 2 : 0 (1 : 0). Pri Haškovičih so vse linije delovale dobro; posebno se je odlikovala krilska vrsta in oba branilca. Moštvo je bilo svoitemu nasprotniku skoraj enakovredno z razliko, da je bilo premoč prodorno. Tudi o zmagovalcu se lahko trdi vse ono kot o Hašku. Njegov napad pa je bil bolj nevaren pred golom, da si izbral nekoliko sigurnih šans. Doseženi rezultat ni popolnoma realen, ker se je sodnik izmislil pregrešek proti Hašku ter dal strelati enajstevotrovko. V 38. min. je Marek obšel Naidanovića. Na splošno začudenje je sodnik diktiliral erajstmetrovko, ki jo je Beck pretvoril v prvi gol. V 5. min. družeka polčasa je poslal »Mošč« žogo visoko na gol, ki je preko Rotha obsejala v mreži. Vrtar je stal takrat 3 metre pred vrati. Sodnik Jelačić iz Osijeka je sodil zelo slabo. Gledalcev je bilo 4000.

Nogometne tekme v inozemstvu

Zagrebska Concordia zmagala nad Admiro

Dunaj, 22. aprila. Danes je zagrebska Concordia nastopila proti prvaku Admiri, ki je postavil deloma oslabljeno garnituro, in zmagala s 4 : 3 (2 : 1). Tekmo je sodil sodnik Grundl; prisotnih je bilo 6000 gledalcev. Mladi igralci Admirse so popolnoma odpovaldali in jih je publika zasmehovala. Zagrebčani so pokazali prav dobro igro in zmago zaslužili. Admirja je v 1. minuti dosegla gol po Rungeju, ki ga je Roje v 29. minuti izravnal. V 40. min. je streljal Roje prosti strel in zvišal na 2 : 1. V drugi polovici so bili Dunajčani boljše. Nenadoma pa so napadli gostje in Pavelič je zvišal na 3 : 1. Sedaj sta sledila dva gola Dunajčanov, tako da je bil. igra 5 minut pred koncem še neodločena s 3 : 3. Zmagonosni gol je v prodoru dosegel Höckmann v 41. minuti. — Rezultati prvenstvenih nogometnih tekem so sledeči: Rakop : Austria 7 : 1 (3 : 1), Hertha : Hakoah 3 : 2 (1 : 1), Sportklub : Vienna 1 : 0 (1 : 0), Wacker : Slovan 3 : 0 (2 : 0).

Budimpešta, 22. aprila. Tukaj se je vršila meddržavna nogometna tekma med Madžarsko in Čehoslovaško, v kateri so Madžari zmagali z 2 : 0 (1 : 0). Ker šteje ta tekma v tekme za evropski pokal, so se Madžari z njo plasirali na tretje mesto. Razen tega so še toliko na boljšem, da so odigrali eno tekmo manj kot Čehoslovaki in Italijani, ki so pred njimi. Premoč Madžarjev je bila mnogo večja kot kaže rezultat. Čehi se morajo zahvaliti izbornemu vratarju Planicki, da poraz ni bil hujši. Po odmoru so bili posebno slabi češki krilci, ki jih sploh ni bilo opaziti. Prav inferiorno vlogo je igral znameniti Kada. Prvi gol je zabil Hirzer iz enajstevotrovke, zadnjega pa Kohut v II. polčasu. — V medmestni tekmi sta igrali reprezentanci Budimpešte in Bratislave neodločno 2 : 2. Tekmo je prav dobro sodil jugoslovanski sodnik Fabris. — V medmestnem boju Budimpešta : Subotica je zmagala z lahkoto Budimpešta s 3 : 0 (1 : 0).

Praga, 22. aprila. V medmestni tekmi Praga : Budimpešta so zmagali Pražani s 4 : 3 (1 : 1).

Berlin, 22. aprila. Berlin : Monakovo 5 : 1 (4 : 1).

Lepa proslava. ASK Primorje je priredil sinoči v Ljubljanskem dvoru intimo proslavo svojemu »golgeterju« Adolfu Ermanu, ki je z včerajšnjo tekmo odigral stoto tekmo za klubove barve. Klub mu je v znak priznanja podaril zlato uro. Na tej proslavi je klubovo vodstvo izročilo tudi svojemu večletnemu zaslužnemu blagajniku g. Frau Šetini častno diplomu. Pri tej priložnosti sta govorila predsednik kluba g. nač. Sancin in bivši predsednik g. dr. Birska. Slavija so se udeležili številni člani in prijatelji kluba.

Danes zadnjikrat!

Predstave samo ob 4. in pol 6. uri.

Prekrasni vefilim z dražestno

Elizabeth Bergner

kot

DONNA JUANA

Hitite, da ne zamudite!

Tel. 2124. ELITNI KINO MATICA.

Presenetljive
bravure
na političnem ledu

Zaleski vrigel Brianda v
Stresemannov objem
(»Telegraaf«)

Nedelja, kakor običajno

Čmerikavo vreme in odpovedana tombola. — Ob osemletnici dogodkov na Zaloški cesti. — Nekaj oddiha in zabave. —

Ljubljana, 22. aprila.

Nedeljsko vreme je bilo ves dan čmerikavo in kislo. Nebo je bilo neprestano zastrto z gostimi oblaki, zjutraj je vladala megla in je bilo izredno hladno. Dopoldansko vrvenje na promenadi pa je bilo običajno živahno. Velik naval elegantnega občinstva je bil popoldne v Zvezdi povodom koncerta godbe dravske divizije.

Za tombolo »Društva Skrb za mladino«, ki namerava zgraditi v Aleksandrovcem na uloku Krku Dežji dom za revno in boleho- no dečo, je bilo dopoldne še precejšnje zanimanje, zlasti med mladino. Društvo je v Aleksandrovcem že kupilo 2 veliki stavbni parceli ob morju, na katerih bo zgradilo dom, kjer bo prostora za 200 otrok. S skromnimi sredstvi je društvo pričelo delovati in je v dveh letih prav povojno napredovalo. Kmalu popoldne je bil večji naval na stojnice, kjer so se prodajale srečke za tombolo in že okoli 14. so se začele zbirati večje skupine starejših ljudi, zlasti žena pred odrom na Kongresnem trgu, s katerega bi se imele objavljati izrebane številke. Vse klopi v Zvezdi okoli vremenske hišice so bile mahoma okupirane. Ko pa je začelo nekoliko rosiiti, so prvi poselniki tombola začeli dvomiti, da bi se mogla tombola radi slabega vremena vršiti. Okoli odra se je začela zbirati tudi v gostih gručah mladina, nagajivci so se podili okrog in začeli ponujati na prodaj srečke, a potem so si kupovali pri sladolehdarjih za 1 ali 2 Din sladolec. Sladolehdarji so imeli prav dober posel. Okoli 14.30 se je na Kongresnem trgu in v Zvezdi zbrala že velika množica ljudi vseh slojev, zlasti starih ženic, ki so vedno oblegale vremensko hišico ter premotrivale, če bo Jupiter Pluvius milostljiv tomboli. Med mladino pa so se ponavljali klici: »Bo tombola? Nič ne bože! In res ni bilo nič. Radi slabega vremena se

je društvo glede na to, da bi se lahko med dežjem predmeti pokvarili, odločilo za preložitve tombole, ki se bo vršila prihodno nedeljo dne 29. t. m. ob 15. Na trgu se je do 15. zbralo okoli 2000 ljudi, od katerih so imeli nekateri na kartonih nalepljenih več srečk, po 10 in celo 20 in 30. Navadno je Kongresni trg ob nedeljah ob takih urah popolnoma prazen, a včeraj je vladalo dolgo časa živahno vrvenje ter so se pozneje prijatelji tombole razšli na razne kraje. Nekateri na izlete v bližnjo okolico, drugi pa domov.

Dekalisti so se okoli 14. zbrali v Marxovem domu na Turjaškem trgu ter so nato v povorki z inž. Gustinčičem na čelu odkorakali na pokopališče k Sv. Križu, kjer so priredili žalno manifestacijo za žrtvami Zaloške ceste. Na periferiji mesta so dekalisti že v soboto nalepili kratke rdeče lepake, v katerih so pozivali delavce, da se udeležijo manifestacije povodom osemletnice žalostnega dogodka. Na pokopališču se je zbralo na grobovih 14tih žrtve okoli 120 oseb. Manifestacija je potekala mirno in brez incidenta. Žrtve niso pokopane na skupnem prostoru, marveč na štirih različnih krajih. Dekalisti so položili na grobove 4 vence z rdečimi trakovi. Govorila sta novinar Hlebec in Pavla Kustrinova, ki sta se v svojih govorih spominjala žrtve ter pozivala delavstvo k solidarnosti. Pevec so zapeli več žalostink, nakar se je manifestacija zaključila.

Socijalistična mladina je popoldne priredila s svojo godbo izlet na Posavje. Nekateri so korakali za godbo z rdečo zastavo, njim pa sta sledila 2 voza delavskih družin.

V splošnem je bila nedelja mirna. Polni so bili kinematografi in obe gledališči, pa zvečer kolikor toliko seveda tudi gostilne in kavarne.

Dolgo iskana pobijalca šip v rokah ljubljanske policije

Nenadna aretacija dveh mladih stavbinskih delavcev, ki sta snoči zopet uganjala svojo hudobijo

Ljubljana, 22. aprila.

V Ljubljani zadnji čas skoro ni minil dan, da ne bi čitatelji listov bili obozorjeni na vedno se ponavljajoče primere pobijanja šip v oknih stanovanj. Pobijali so neznanji storilci šipe ponajveč v predmestjih. Pojavljali so se zdi tu, zdi tam enkrat v severovzhodnem delu mesta, na Poljski poti, potem zopet v Trnovem; znanilo so se zopet v Rožni dolini, obiskali v nočnih urah Sisko ali pa so zaženjale razbite šipe v Mostah. Pritožbe so se množile od dne do dne, policija je pričela z intenzivnim zasledovanjem zlikovcev, toda uspeha ni bilo. Pobijalci šip, o katerih je zelo prebivalstvo mislilo, da trpe na »boljstni manji«, so uganjali svoje zlikovske špase dalje Stehrihni dan, oziroma sleherni noč kak nov tek dogodek — iskanje storilcev na vedno brez vsakišnega uspeha.

Šele noč je prišla policija na sled pravih storilcem. Na Vidovdanske cesti sta se pojavila v mirnem dva delavske običajna mladeniča, ki sta tamkaj nastajala dalje časa. Ljudje jima niso posvečali nikake pozornosti, ker sta pač napravila a vtis nedolžnega opravljenih delavcev, ki morda pričakujeta tovarišev. Z noči, okrog 21.30 pa so v bližnjem oknu nenadoma zažvekale tale šipe... V tistem času sta že tudi iz-

ginila neznanca, ki sta prej zapravljala čas, sloneča ob neki hiši, navidezno v živahnem pogovoru. Par minut za tem je bilo čuti zvenket šip na vozalu Vidovdanske ceste. In nato dalje, zvenket šip zopet po Sv. Petra cesti, plahutanje dveh senc od hiše do hiše...

Za neznanca, ki sta bila sicer vrlo oprezna in nista uganjala prisodmarji, kadar sta slutila v bližini odraslega človeka, pa se je plazil neki otrok, ki je končno na Marijinem trgu pogumno stopil k stražniku in pokazal na oba čudna vtiča, ki sta baš nameravala ubrati pot čez most, brž-kone z namenom, da nadaljujeta s pobijanjem šip morda v kaki drugi ulici. Stražnik je takoj odhitel za mladima fantoma, ju ustavil ter jima napovedal aretacijo.

Kakor bi neznanca tak dozodek že pričakovala, se nista stražniku niti malo upirala. Mirno-sta odšla v sprotstvu stražnika na policijsko direkcijo. Fanta sta stavbinska delavca France V. in Ivan H. ter bosta ituri zaslišana. Zaslišanje bo pač izredno zanimivo, ker je pač težko umeti, kakšna hudobija ali bolehnost je navajala oba zlikovca k neprestanemu pobijanju šip na stanovanjih mirnih prebivalcev, ki jima nikoli niso storili nič zalega.

Ponesrečeni Fajdiga umrl po amputaciji obeh nog

Razburljivi prizori ob nesreči

Ljubljana, 22. aprila.

Kakor je poročalo že nedeljsko »Jutro«, se je pripetila v soboto popoldne na rudniški progi v Hrastniku strahovita železniška nesreča, čije žrtve je postal 35-letni poduradnik TPD g. Avgust Fajdiga Mimo prihajajoči vlak ga je pograbil za pelarino in potegnil pod kolesa, ki so nesrečnega odtrgala obe nogi in sicer levo v mečah, desno pa pretrgala trikrat v kolku.

Kakor pripoveduje očividec posestnik Severin Benetek, je bil pogled na Fajdigo uprav strašen. Ljudje, ki so opazovali grozoviti prizor z oken, so trepetali in ženske so spremljale nesrečni dogodek z grozovitimi kričanjem. Vsem so stopale solze v oči in nekateri so v razburjenju domala popadali z oken.

Fajdigo je vlak valil s seboj kakih 10 metrov in šele tedaj je kurjač ustavil stroj. Prej seveda ni čul obupnega kričanja žrtve pod kolesi vagona. V hipu se je na kraju nesreče jela zbirati množica okoliških stanovalcev. Ponesrečenec sam je bil pri zavesti in je navzlic temu, da je kri od njega lila kurkoma, odgovarjal: »Samo pelarina je kriva... Samo pelarina je kriva!...«

Naložili so ponesrečenca na nosilnice, ki so se nahajale slučajno na vlak, ker so ravno prejšnjega dne prenašali v ta vlak neko žensko za prevoz v ljubljansko bolnico. Preden je bila nosilnica vrnjena rudniški bolnici, je usoda izbrala novo žrtve.

Tudi po prenosu v rudniško bolnico je ostal ponesrečenec še pri zavesti. Po prvi pomoči, ki mu jo je nudil zdravnik dr. Kumar, je ponesrečenca takoj obiskal poleg sorodstva rav. inž. Drole in temu je Fajdiga, dasiravno zelo slab, potožil: »Čisto slučajno kakor nalašč sem se napotil danes v pisarno ob vrogi!...«

V ljubljanski splošni bolnici je Fajdigo takoj operiral zdravnik dr. Kramarič ter mu amputiral obe nogi. Operacija pa mu ni mogla več ohraniti življenja in je ponesrečenec umrl ponoči ob 22.30 v popolni oslabelosti ob navzočnosti svoje soproge Ane, učiteljice v Hrastniku. Njegov zapušča 4-letno hčerko Nušo in mater vdovo po rudarju, ki se je pred leti ponesrečil v rudniku. Pokojnik je bil azilen član raznih narodnih društev v Hrastniku, ki ga bodo zelo pogrešala. Pogreb se bo vršil jutri ob 15. iz hiše žalosti v Hrastniku na pokopališču na Dragi. Blag mu spomin, bridko prizadetim iskreno sožalje!

Vztrajnost.

»Ali ste se ravnali po mojem nasvetu in Steli?«
»Da — šte lsem do 1956!«
»In ste potem zaspali?«
»Ne, gospod zdravnik, potem sem moral vstati!«

PAZITE! JUTRI! PAZITE!
MEDVEDJA SVATBA

Blazni grof z medvedjo krvjo.
PRIDE! ELITNI KINO MATICA.

**Konkurenca med spoloma
v Newyorku**

V New Yorku je okroglo 2.890.960 ljudi zaposlenih v raznih strokah. Od teh je četrtina žensk. V nekaterih poklicih je že več žensk nego moških, v drugih stalno naraščajo. V ženski oblačilni stroki je nanesčenih zelo malo moških in 25.000 žensk; bolniških strežnic je približno isto število, a moškega skoraj nobeneza; na 20 »telefonistk« pride samo 1 telefonist; na 10 stenotipistk 1 stenotipist, na 4 učiteljice 1 učitelj. Med kleparji, zidarji in gasilci pa ni nobene ženske. Vsega skupaj dobiš med elektricarji 5 žensk, med tesarji 3. v duhovniški stroki 15. Ženski odstotek v vseh poklicih zelo narašča.

Moč ljubezni in sovraštva

Usoda velike igralk

Leopold I. Belgijski in grofica Plater

II.

V gradu koburske vojvodinje je videla mlada umetnica sliko princa Leopolda, ki je ni mogla več pozabiti. Njegove melanholične oči so jo spremljale na vseh njenih potih. In ko se ji je princ približal v resnici, je bilo konec svobode njenega sna. Leopold je že del časa občudoval njeno umetnost in se zaljubljal vanjo. Dosegel je pri kralju njen odpuščanje od dvornega gledališča, kakor tudi privolitve v eventualno ženitev. Mlada Karolina je bila tako slična princu pokojni ženi, angleški princezini Charlotti, da je princ ni mogel več pogrešati. Zdi se, da je bilo v Karolininem srcu večje usmiljenje nego ljubezen, kajti ko je stopil pred njo in ji rekel: »Ali hočete, draga, utrujenemu nesrečniku ponuditi svojo roko?« in ko je zvedela, kako zvesto je ljubil svojo pokojno ženo, kateri je bila tako zelo podobna, se ni mogla več zadržati ter je šla z njim v spremstvu svoje matere v Anglijo, kjer sta preživela na čarobnem in razkošnem gradu par srečnih mesecev.

Grofica Montgomery, kakor se je imenovala sedaj Karolina, je živela v svojem gradu kakor ujetnica. Princ je skrbno pazil, da svet ni zvedel za njeno bivanje na gradu in še manj za njegove obiske.

Princ se je namreč silno bal, da ne bi na angleškem dvoru, kjer si je poiskal svojo prvo ženo, zvedeli o njegovem ljubavnem razmerju z gledališko igralko, še bolj pa se je bal, da ne bi zvedeli, da je obljubil Karolini zakon, kajti njena stroga mati je privolila v skupno bivanje obeh zaljubljenecv samo pod pogojem, ako jo bo princ poročil.

Karolina, ki je princa resnično ljubila, bi mu brezdvomno sledila tudi brez te njegove obljube. Nikdar ga ni spomnila na njegovo obljubo. Njej bi bilo zadostovalo, da

jo princ ljubi. Časti in slave se je navzila dovolj kot umetnica.

Grozna je bila njena samota kljub vsemu razkošju in številni služinčadi. Nekdaj razvajena in slavljena umetnica je morala sedaj ob priliki princovih obiskov glasno čitati po cele ure dolgočasne romane Henriette Hanke, ki je bila prinčeva najljubša pisateljica in ki je bila tedaj tudi sicer v modi.

Princ je ljubil lepo dekle in občudoval v njej genialno umetnico, toda njegovo častihlepje je bilo večje od njegove ljubezni. Sanjal je neprestano, da si mora priboriti kraljevsko krono, kar se je res zgodilo pozneje in sicer po Karolinini smrti. L. 1830. je namreč zasedel kot Leopold I. belgijski prestol.

Karolina je kmalu pozabila, da je princu več do časti nego do resnične ljubezni. Zato je sklenila, da ga zapusti in se vrne na oder, po katerem je hrepnela vedno bolj. Z lahkim srcem je zapustila svoj eksil, kamor jo je obsodila prinčeva ljubosumnost.

Karolina je kmalu opazila, da je princu uspehom na Dunaju in v drugih avstrijskih mestih ter se je vrnila v Nemčijo. S seboj ni prinesla nikakih zakladov, kakor je to običajno dandanes. Z materjo je živela zelo skromno samo od dohodkov svoje umetnosti. Hud udarec zanjo je bila smrt njene ljubljene matere in zveste spremljevalke, toda ni se smela preveč žalostiti. Dobro se je zavedala, da jo čakajo novi težki boji.

Sama, brez materinih nasvetov, je verjela ljubezenskim zatrjevanjem nekega ničvrednega, se zaročila z njim in morala doživeti sramoto, da je padla v past pustolovcu, ki je hotel poplačati svoje dolgovce z njenim umetniškim delom.

V najhujših trenutkih žalosti in obupa se ji je približal rešitelj v osebi presumivnega poljskega kralja, grof Ladislav Broel-Plater, ki se je zaljubil vanjo že pred 15. leti, ko je žela prve velike uspehe. Šla je z njim v Kileberg v Švici ob Curiškem jezeru, kjer se je morala dopolniti njena žalostna usoda.

Grof, ki je ljubil v njej samo žensko, za-

ničeval pa gledališko umetnico, jo je kmalu pričel mučiti s svojo neznošno ljubosumnostjo. Karolina se je hotela rešiti ter je ponudila svoje sodelovanje gledališčem, na katerih je nekoč žela pravo zmagovalje. Toda gledališki ravnatelji se niso hoteli več zmeniti za postarano umetnico.

In vendar ji je usoda naklonila še eno tolažbo! To so bili njeni spomini, ki jih je pričela pisati, da pozabi vsaj deloma svojo veliko nesrečo. Toda prišla je smrt... Nalili so jo mrtvo, njena trda desnica pa je držala nedokončan rokopis...

(Nadaljevanje v prihodnjem »Ponedeljku«.)

Ljubezen zločinca do matere

Dramatična usmrtitev z giljotino

Po vesteh pariškega časopisja je bil te dni giljotiniran v Caenu zločinec Vilim Folain, ki je mesca januarja letos umoril nekega šoferja in ga oropal, a potem v vlaku, ki je vozil iz Cherbourga v Pariz, umoril nekega francoskega polkovnika. Folain so z velikimi težavami nezavestnega privlekli do giljotine. Vsi napori njegove matere za pomilostitev niso uspeli. Polainova poslednja želja, ki so mu jo oblasti izvršile, je bila, da ga pokopljejo s pisni njegove matere, dočim je ta dosegla, da niso predali trupla njenega sina policijskemu znanstvenemu institutu.

1,304.300 Smithov-Kovačev

Po zadnji statistiki, ki so jo izdala Zedinjene države, je 1.304.000 ljudi, ki se pišejo Smith ali do naše »Kovač«. Izračunano je, da se vsak stoti Amerikan višje Smith in da so tako rekordini v vseh večjih ameriških mestih razen Chicaga, kjer je največ Johnsonov, in Filadelfije, kjer Smithom zelo konkurirajo Millerji.

Smithi se ne odlikujejo samo po svojem ogromnem številu, temveč tudi po svojih odličnih sposobnostih, kakor je razvidno iz velike biografije »Who is who«. V njej obsega ime Smith 17 strani, kar je vsekar zelo veliko. Če pomislimo, da so v biografiji tiskani samo znameniti ljudje Zedinjenih držav, žalostno je smrt. Ja morajo ti

slavni Smithi deliti svoje ime z veliko množico neslavnih državljanov. To pa nikakor ni značilno! Protij temu se nekateri ščitijo s tem, da pristavljajo svojemu družinskemu imenu 2 do 3 krstna imena ter se podpisujejo kakor španski grandi. Nekateri so zopet tako domišljivi, da si izposojajo ime svoje žene, da bi se nekako razlikovali od ostalih Smithov, ki jih je, kakor smo rekli, nad 1.300.000.

Borba z jastrebi na vrhu dimnika

Pred nekaj dnevi se je pripetila v Wildwoodu v državi New Jersey neobičajna nesreča. Neki dimnikar je splezal na streho hiše, na kateri je bil visok dimnik, da bi dognal, zakaj ne vleče dimnik, kadar zakurijo ogenj. Ker se dimnika že dolgo niso posluževali, ga je bilo treba očistiti. Ko je priplezal na vrh dimnika, se je nenadoma dvignilo iz njega več jastreb, ki so presenečenega dimnikarja napadli s kljuni in krili in ga vrgli z lestve, odkoder je padel na streho, a od tu se zvalil in padel na tla. Sreča je bila, da je padel na novo prekopano zemljo in se tako rešil očitne smrti. Ugotovili so, da so jastrebi imeli gnezdo v dimniku. Njihov obupni naskok na dimnikarja je bil torej čisto razumljiv.

Šaljivo štivo

Pri zdravniku

»No, sedaj pa mi še povejte, kako prebijete svoj čas?« — »Dobro, gospod doktor! Od šestih zvečer do lutra sem pač pri svoji ženi, no, svoj prosti čas pa prežim v pisarni.«

Praktična svarila

Država Mesec Sušec (Massachusetts) je neprevidnim samoderjem ob ovinkih cest postavila velikanske ploče v kratkih razdaljah. »Halo, pozor, krivulja!« opozarja prva. »Ako ste se naveličali živeti,« preti druga, »kar dvignite, dostavlja tretja, »v tej brzini naprej!« Za neopoboljšive avtomobile je malo dalje, na najlažjem zavrtaju ceste, peta tabla z napisom »Vsekakor pa blagovoltite poprej poskrbeti za pogrebne troške.«

Ocena

Prekmurec Ritoper je bil povabljen na večerjo. Kako je bilo ka? »Če bi bila juha tako gorka kakor vino in vino tako staro kakor gos in gos tako toista kot gospa Veselička, pa bi bilo imenitno.«

Nemogoč nasvet

Vprašan sem bil, moi zaplečnik porabi ugodno priliko in nastavi pero s konico navzgor na moi sedež. Na povelje »sédite!« je prišlo kajpada do zaželenega učmka; z jadrnim krikom sem planil pokonci ter izdrl pero iz raničenega dela. — »Kaj pa je?« zahrešči od katedra. »Prosim, nekdo mi je pero nastavljal in sem se zbedel nanje.« — Spočetka grobna tišina; potem je grozovnik mrko namrščil obrvi, rekoč dobesedno: »Pojdite hitro ven in si izsesajte rano!«

Teško ime

Učitelj vprašuje v Bosni, kako se imenuje ozkotirna železnica, ki spaja Knin s Priedrom. »Steissbein!« se odzove učenec. — »Ni tako, ampak malo drugače. — »Beistein!« — Tudi ne! — »Beinsteisse.« — »Ni tako, temveč Steinsteiss.« mora naposled povedati sam učitelj.

Mlada žijala

Branko in Slavko že dolgo oprezujeta okoli voza, s katerega delavci prav počasi in previdno razkladajo veliko šipo, namenjeno za izložbeno okno. »Ni vredno postajati tu,« reče naposled Branko, ki se je naveličal gledati. »saj stekla itak ne bodo razbili.«

Zgodovinski paberki

Draga skica

Anglež pride z albumom k Horaciju Veruetu s prošnjo naj mu kaj nariše vanj črk, da ne bo zastojni četiri ure, pa je bila dovršena ženska glava »Koliko sem dolžan?« — »Tisoč frankov gospod!« — »Kaj tisoč frankov za podobno, ki ste jo naredili v 15 minutah!« — »To nič ne je, sem pa potreboval trideset let, da sem si priboril toliko spretnosti!«

Pozor na recept

Italijanski zdravnik dr. Gaj je v Piemontu prišel k hribovcu ki je imel hudo zaprtje. Na kosček papirja zapiše recept, a ker ni bilo pivnika pri hiši ostrga z nožičem po zidu in valja semtertja prah po listu, govoreč: »Vsaki dve uri naj užije to-le.« Črez štirinajst dni ga ponovno pozovev v isto hišo in kaj opazi? Veliko izdolbino v zidu, kmet pa je bil pravkar izdihnil — ko je pojedel tolikšno mero apnenca.

Ljubiteli koni

Predzadnji princ de Condé je bil močno zadolžen. Nekoč dne pride k njemu njegov oskrbnik, rekoč: »Konji nimajo kaj zobati, v zalogi ni ne mrve ne žita.« — »Ali vsi konji od gladu poginejo?« vpraša knez upravnik, »krina se mora na vsak način najti.« — »Toda, visokost, blagajnik pravi da nam nihče več ne daje za upanje, razen mesarja.« — »No, pa naj pečenke žre!«

Kmetova zaveda

L. 1843. so spoznali, da ima Monsumanska lama neko zdravilno vrednost. Zato je veliki vojvoda Leopold Toskanski naredil izlet vanjo da bi si ogledal podobnosti. Spremljal ga je seljak iz okolice. Nenadoma pa se veliki gospod trči s čelmo ob viseči kapnik »Bedak, zakaj pa me nisi opozoril, da bi se bil oripognil!« Vodnik pa v znak obžalovanja razprostré roke in nazlo pripomni: »Kdo bi mogel izustiti besede: Visokost nežižalte se!«

Bahača

Južni Francozi so znani po svojih pretiravanjih. Nedavno sta v Marsellu dva težaka poveljevala svoje čine. Dvakrat sem preplaval naše pristanišče brez od-mora in medtem, ko sem se oblačil živžgal arilo iz opere »Huzenot«. — »Jaz pa sem videl moža, ki je preplaval Rokavski preliv in pri dohodu preživžgal uvod v »Židovko« od prvega do zadnjega taktata.« — »Moža ste videli?« — »I, kako nak da sem zale.« — »Pa me ne spoznate?«

Usmiljeno srce

»Moje sožalje! Vašo taščo je torej zadel smrt v goreči hiši? To je grozno. Kako se je moglo zgoditi?«

»Moj Bog — revica je spala tako sladko, da nisem imel srca, da bi jo vzbudil...«

Mlavec in igralka

O tem dogodku, o katerem je »Ponedeljek« obširno poročal, piše znana švicarska vzgojiteljica takole:

Ta dogodek me pretresa. Ne izmišljam si ga sama, prinaša ga neki poljski list: Štirinajstletni mlavec ljubi igralko.

Saj ni to prava ljubezen. Le sanja o njej, enkrat ji je pisal, poslal ji je cvetk. Govoril je z njo — enkrat edinkrat...

Iz tega edinega pogovora srka hrano za svojo ljubezen. Dan in noč misli na njo v snovih prebujajoče se moškosti. Leži na blazinah in domišljija drevi z njim nalik divjemu, divjemu konju Vriska, kadar se mu ona, ljubica, mlo nasmilja, joče, kadar se mu v sanjah razblinja...

Ah, štirinajstletni dečki ljubijo z boljo in ljubosumnostjo, brez nade in vdano; vse v njih je krvaveča rana!

Latinska slovnica? Ne, ta ga ne zanima več. Grščina? Bože — Helena živi v njem, počemu mu bodo mrtvi jeziki?

Nekoč dne med poukom... Deček ne zna ničesar, ničesar... Učitelj je nepotrežen, jezi se, očita — deček zmigne prezirljivo z rameni, na ustnini mu igra blaziran usmev.

Učitelj se mu roga. Saj poznate oni mrzli porog odraslih, ki pali kri?

Poljski mlavec zre srepo pred se. Toda učitelj se roga še huje: »He, druge misli ti roje po glavi, ne? Saj vemo, ha, ha! Gleda-

lišče in take stvari. Igralka, he? Si baš v pravih letih.«

Oskrunil mi je najsvetejše, kriči v mladu. Smirno bledie, trepeče — in tedajci zleti kakor puščica iz klopi, plane na mučitelja in ga udari, on slabič, njega mogočnika, dvakrat s pestjo v obraz.

Odvihra domov. »Pove očetu, kaj je storil.«

»Končano je s solo. Vrgli so me ven.«

Oče? Ali ga bo tudi on zasmehoval? Tudi on je bled, tudi on trepeče. Pokaže mu vrata.

»Dobro, ker te v soli več ne marajo — te tudi jaz ne maram več! Idi, kamor hočeš, kakor hočeš!«

Ali misli oče zares? On nima skrbi za denar. Taki očetje navadno ne mislijo zares, kadar rečejo: »Idi!«

Tako malo zares, kakor učitelj, kadar se roga.

Da, to je: pomagati si znajo, učitelji kakor očetje.

Toda poljski mlavec si tudi ne ve pomagati. On, ki ljubi igralko, ki je osramočen pred vsem razredom, čigar oče mu pravi »Idi!« — on stori najstrašnejše in — gre v resnici. Venkaj na polje, ob železniškem tiru — in ko prihrumi brzovlak, tedaj se bleđi štirinajstletni deček, ponosni, na smrt ranjeni mladi »junak« vleže na tračnice — vlak zdrevi čez njega — in trpljenje teza dečka je bilo.

Ne pa trpljenje očeta, ne trpljenje učitelja... njiju. »ki si zgolj nista znala pomagati...«

Zakaj pri pogrebu... tedaj se zbero učenci in učence vse šole, da se za zmemrom poslove od njega, ki jih je prostovolj-

no zapustil. In ko gledajo, kako njega, mučenika, polagajo v grob — tedaj jim prevzame srce neizmerna tuga, tedaj vzplamti v njih neodoljiv srd. Srd proti neizžitemu življenju? Besi proti nezmišelnim smrti? Sovraštvo do nečuvne usode? Slutnja velike krivde?

Tedaj si vsi ti mladci ne vedo več prav pomagati, prav tako kakor učitelj, kakor oče, kakor njihov sirotni mrtvi tovariš — in tedaj odkorakajo dečki in deklice brez usmiljenja pred hišo trepečega očeta in jo ometavajo s kamenjem! In obkolijo v gostih rojih stanovanje učitelja, »ki ga je pognal v smrt«, kakor si šepetajo drug drugemu. — Kamenje leti po zraku in živžvi, in krik, šipe žvenkečejo, vrata bobne, zid se krusi — v najhujši sili reši učitelja in njegovo rodbino policija, reši pred njegovimi učenci, besnečimi, preklinjajočimi, psujočimi, revolirajočimi v boli in gnevu — proti komu?

Proti vsem, ki imajo zanje, mladce, manj vredne, zgolj posmeh in trdost?

Posmeh in trdost — namestu dobrote in razumevanja...

O, koliko zahtevajo od odraslih ljudi — ki si tolikrat »nikakor ne znajo pomagati...«

Bil je poljski deček. Prenapet, nemara preveč razvrajen sinček.

Toda njegova smrt dokazuje, da je v njem živeła mehka, občutljiva duša. To dušo so razvalili.

Tedaj se je mladina branila za dušo svojega tovariša.

Elizabeth Thommen.

Ne morete izhajati

pri plačevanju uslužbenskega davka brez brošure:

fin. svet. JOS MOSETIZH:

Usluzbenski davek

Obsega zakon, pravilnik, davčne lestvice, obrazce za napoved davka, razne izvršilne predpise in pojasnila. Brošura velja 18 Din, s poštnino vred 20 Din. Istotam se dobivajo tudi davčne lestvice za preračunavanje davka po 2 Din in obrazci za napoved uslužbenskega davka po 1 Din.

Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova 54,

podružnica v Mariboru, Aleksandrova ul. 13.

L. Mikuš

MESTNI TRG ŠTEV. 15

Tvornica dežnikov, zaloga spre-

hajalnih palic

Hišni posestniki

če hočete imeti lepe vrtove in dvorišča, postajte jih z belim dolomitnim peskom, ki vam ga dostavi na dom

K. VODNIK, Podutik, Ljubljana VII. — Naročila sprejema tu-di »Jeklo«, Ljubljana, Stari trg.

Orožje

browninge, pištole za straženje psov samokrese, puške, zaloga lovskih in ribiških potrebščin ter umetalni ogenj F. K. KAISER, puškar. Ljubljana, Selenburgova ulica 6.

KLIŠEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTO-TIPIJE, IZDELUJE PO PREDLOŽENIH RISBAH, PEROPISIH IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK ALI ZA FINEJŠO IZVEDBO V ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO PO NAROČILU IN V NAJKRAJŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z. SV. PETRA NAS. 23

Prostovoljna sodna dražba.

V ponedeljek 23. t. m. ob 15. uri se prodaja razno tapetniško blago, preproge, spalne opreme, pisarniške mize, registr. omare i. t. d. iz zapuščine Franc Xav. Casperja na Emonski cesti 8, tovarna Derenda.

Najboljši liker za želodec je Zdravnik želodca.

Dobi se povsod, koder cenijo dobro in zdravo pijačo, kjer ga še ni, naj se takoj naroči pri

LOVRO SEBENIK-žganjarna in rastlinska destilacija. Ljubljana VII.

VLADICA

je umrla po kratki bolezni v nežni starosti devetih let.

Pogreb naše ljubljenske se vrši v torek dne 24. aprila 1928 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Stara pot št. 2, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 22. aprila 1928

Rodbina dr. Klepca.